

YS' politikk og partienes prioriteringer frem mot valget 2025

Arbeidslivspolitik og YS' interesser 2025

Frem mot stortingsvalget 2025 kartlegger YS partienes standpunkter innen
arbeidslivspolitik, boligpolitik, samfunnssikkerhet/beredskap og

kompetanseutvikling. Disse temaene er avgjørende for arbeidstakeres økonomiske trygghet, jobbmuligheter og livslang læring i en tid med økonomisk omstilling og rask omstilling.

Dette dokumentet gir YS et grunnlag for å løfte arbeidstakeres viktigste saker, identifisere politiske allierte og påvirke valgdebatten. Vi sammenligner partienes politikk for 2025–2029 med YS' prioriteringer, basert på deres partiprogrammer. Vurderingene fokuserer på sentrale arbeidslivstemaer, men vi erkjenner at partienes helhetlige programmer kan gi nyanser som ikke fullt ut fanges her. Gjennom dette arbeidet styrker YS sin rolle som en tydelig stemme for et trygt, rettferdig og bærekraftig arbeidsliv.

Innholdsfortegnelse

1. Arbeidslivspolitik	4
1.1. Seriøst arbeidsliv og tilknytningsformer	4
1.1.1. Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer	4
1.1.2 Hva har regjeringen levert på seriøst arbeidsliv og tilknytningsformer?	5
1.2 Arbeidsmiljø og helse	6
1.2.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer	6
1.2.2 Hva har regjeringen levert på arbeidsmiljø og helse?	7
1.3 Fleksibilitet for den enkelte arbeidstaker	8
1.3.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer	9
1.3.2 Hva har regjeringen levert på fleksibilitet?	9
1.4 Omstilling	10
1.4.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer	10
1.4.2 Hva har regjeringen levert på omstilling? Hva ble lovet?	11
1.5. Økonomisk trygghet i dyrtid	12
1.5.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer	12
1.5.2 Hva har regjeringen levert på økonomisk trygghet i dyrtid? Hva ble lovet?	13
2. Boligpolitikk	14
2.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer	14
2.2 Hva har regjeringen levert på boligpolitikk?	15
3. Samfunnssikkerhet og beredskap	16
3.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer	17
3.2 Hva har regjeringen levert på samfunnssikkerhet- og beredskap?	18
4. Kompetanseutvikling og livslang læring	19
4.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer	19
4.2 Hva har regjeringen levert på kompetanseutvikling?	20

1. Arbeidslivspolitik

YS mener at et trygt og organisert arbeidsliv med sterke tariffavtaler og et velfungerende trepartssamarbeid er avgjørende for arbeidstakernes rettigheter.

1.1. Seriøst arbeidsliv og tilknytningsformer

YS mener:

- Fast ansettelse som hovedregel. Midlertidige stillinger skal kun benyttes der det er et klart behov – YS er imot løsarbeid og vil bekjempe useriøse ansettelsesforhold.
- Styrke heltid som norm i arbeidslivet – retten til faste, hele stillinger myknes for å hindre ufrivillig deltid.
- Sterkere tiltak mot sosial dumping – særlig i utsatte næringer.
- Strengere regulering av bemanningsbyråer - hindre omgåelse av arbeidsmiljøloven, slik at faste stillinger ikke erstattes med innleie.

1.1.1. Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer

- **Ap:** Vil gjøre fast ansettelse til hovedregel og stramme inn bruken av midlertidige ansettelser. Skjerper reguleringen av bemanningsbyråer, inkludert forbud mot å leie inn arbeidstakere fra bemanningsforetak til bygningsarbeid på byggeplasser i Oslo, Akershus, Buskerud, Østfold og Vestfold. Og styrker tiltak mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet via økte ressurser til Arbeidstilsynet og samarbeid med andre etater. Støtter heltid, særlig i offentlig sektor.
- **SV:** Vil forby bemanningsbyråer i offentlig sektor, fase ut kommersielle aktører, og lovfeste faste, hele stillinger som norm. Foreslår lønnstilskudd for å ansette folk utenfor arbeidslivet via NAV. Sterke sanksjoner mot sosial dumping.
- **Sp:** Prioriterer faste ansettelser som hovedregel, streng regulering av bemanningsbyråer, og tiltak mot sosial dumping via Arbeidstilsynet. Fremmer heltid og fortrinnsrett for deltidsansatte, særlig i helse- og omsorgssektoren i distriktene.
- **Høyre:** Fremmer trepartssamarbeid, høy organisasjonsgrad, og faste, hele stillinger som hovedregel. Vil ha mindre rigid regulering av

bemanningsbyråer for inkludering og fleksibilitet, samt styrke tiltak mot a-krim og sosial dumping.

- **FrP:** Vil fjerne restriksjoner på midlertidige ansettelser og bemanningsbyråer, men støtter heltid som hovedregel med tilpasning til den enkelte. Fremmer tiltak til Arbeidstilsynet mot sosial dumping.
- **Venstre:** Ønsker moderat regulering av bemanningsbyråer og støtter heltid uten lovfesting. Foreslår internasjonale standarder mot sosial dumping.
- **KrF:** Støtter heltid, særlig for småbarnsforeldre, men uten lovfesting. Moderat regulering av bemanningsbyråer og tiltak mot sosial dumping via Arbeidstilsynet.
- **Rødt:** Vil forby bemanningsbyråer helt, lovfeste sekstimersdag med full lønnskompensasjon, og innføre faste, hele stillinger som norm. Sterke sanksjoner mot sosial dumping.
- **MDG:** Støtter innstramminger i bemanningsbransjen og heltid som norm i offentlig sektor, men er åpne for fleksible arbeidsformer i grønne næringer. Vil skape trygge jobber gjennom sirkulærøkonomi og skatt på miljøskadelige aktiviteter.

1.1.2 Hva har regjeringen levert på seriøst arbeidsliv og tilknytningsformer?

Hva ble lovet?

- Styrke trepartssamarbeidet og øke fagforeningsfradraget.
- Sikre retten til heltid og innføre tiltak mot sosial dumping.
- Begrense bemanningsbransjen og sikre faste ansettelser.

Status:

Gjennomført:

- Økt fagforeningsfradraget i flere omganger, fra 3.850 NOK i 2021 til 7.700 NOK i 2024, og styrket trepartssamarbeidet gjennom regelmessige møter og forhandlinger. Vedtak om å øke til 10 000 kroner i løpet av neste stortingsperiode.
- Innstrammet bemanningsbransjen, inkludert forbud mot innleie i byggebransjen i Oslofjordområdet (fra april 2023).
- Handlingsplaner mot sosial dumping (2022), inkludert transportsektoren, med 15 millioner NOK til etatssamarbeid i Innlandet (2024).
- Innført lovkrav om heltid som hovedregel i arbeidsmiljøloven, med dokumentasjonsplikt for deltid og styrket fortrinnsrett for deltidsansatte.
- Styrket Arbeidstilsynet med 90 millioner NOK, økt overtredelsesgebyr (opptil 6 millioner NOK fra juli 2025) og 65 % økning i gebyrbruk (2023).

- Innført Norgesmodellen (januar 2024) med seriøsitetsskrav for offentlige anskaffelser i bygg, anlegg og renhold.

Påbegynt:

- Vurderer nasjonal utvidelse av innleieforbud og strengere rapporteringskrav for bemanningsbransjen, med forslag under behandling i Stortinget.
- Ytterligere tiltak for universell rett til heltid, utover sektorer som helse, omsorg, barnehager og renhold, er under utvikling.

Ikke påbegynt:

- Ingen fullstendig universell rett til heltid på tvers av alle sektorer, til tross for lovendringer.

1.2 Arbeidsmiljø og helse

YS mener:

- Bevare sykelønnsordningen – YS forsvare full lønn under sykdom.
- Bedre inkludering i arbeidslivet – det må legges til rette for flere arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne, økte tiltak for unge på vei inn i arbeidslivet og en styrket innsats for å motvirke utenforskap, blant annet gjennom tilpassede ansettelsesordninger, bedre tilgang til kompetanseheving og tettere oppfølging i arbeidslivet.
- Økt fokus på psykisk helse i arbeidslivet – særlig for unge, der flere sliter med psykiske helseutfordringer.
- Styrke rettigheter ved yrkesskade – YS krever økte ytelser ved yrkesskade og justering av dagens satser, samt utvidelse av særlovgivning til flere grupper, som tollarbeidere, i tråd med eksisterende ordninger for politi og fengselsansatte. Målet er universelle rettigheter og bedre anerkjennelse av yrkesskader på tvers av sektorer.

1.2.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer

- **Ap:** Vil bevare full sykelønn, styrke psykisk helse i arbeidslivet, og øke inkludering via NAV-tiltak for funksjonshemmede og unge. Støtter utvidelse av yrkesskadeordninger, inkludert for tollarbeidere, og strengere inkluderingskrav.

- **SV:** Vil bevare full sykelønn og foreslår en nasjonal handlingsplan for psykisk helse og arbeidsmiljø. Styrker inkludering via NAV-veiledning og sanksjoner mot diskriminering. Støtter utvidelse av yrkesskadeordninger.
- **Sp:** Vil bevare full sykelønn, øke gradert sykemelding, og styrke inkludering via lavterskeltilbud og lønnstilskudd. Støtter modernisering av yrkesskadeordninger og arbeidsmiljøtiltak for redusert sykefravær.
- **Høyre:** Vil bevare full sykelønn, øke bruk av gradert sykemelding, og endre kostnadsfordeling mellom NAV og arbeidsgiver. Støtter inkludering via IA-tilskudd og vil styrke lavterskeltilbud for psykisk helse og behandlingskapasitet.
- **FrP:** Vil bevare sykelønnsordningen, øke arbeidsgiveransvar for fravær, og styrke inkludering gjennom tettere oppfølging av personer utenfor arbeidslivet. Støtter utvidelse av yrkesskadeordninger.
- **Venstre:** Vil bevare sykelønn, men vurderer gradert sykemelding. Støtter inkludering via IA-tilskudd og utvidelse av yrkesskadeordninger. Styrker psykisk helse via arbeidsplassprogrammer.
- **KrF:** Vil bevare full sykelønn og styrke inkludering for funksjonshemmede og småbarnsforeldre. Fokus på psykisk helse for unge. Støtter yrkesskadeordninger, men uten spesifikke forslag.
- **Rødt:** Vil bevare full sykelønn og foreslår en nasjonal handlingsplan for arbeidsmiljø og psykisk helse. Styrker inkludering via NAV og sanksjoner. Støtter utvidelse av yrkesskadeordninger til alle sektorer.
- **MDG:** Ønsker nasjonal handlingsplan for arbeidsmiljø, styrket Arbeidstilsyn og tiltak for psykisk helse. Fremmer inkludering av utsatte grupper og ren luft/mat for å beskytte arbeidstakeres helse.

1.2.2 Hva har regjeringen levert på arbeidsmiljø og helse?

Hva ble lovet?

- Sikre retten til full lønn under sykdom
- Styrke arbeidslivets innsats for psykisk helse
- Øke inkluderingskravene for arbeidsgivere

Status:

Gjennomført:

- Full lønn under sykdom er videreført. Det er et etablert politisk flertall for å bevare ordningen.
- Styrket lovens krav til psykososialt arbeidsmiljø i arbeidsmiljøloven, med vekt på forsvarlig organisering (vedtatt/under behandling).

Påbegynt:

- Det er igangsatt flere initiativer for å styrke innsatsen for psykisk helse i arbeidslivet, men konkrete nasjonale tiltak er ikke fullt utviklet.
- Det er igangsatt tiltak for å forbedre NAVs evne til å støtte arbeidsgivere i inkluderingsprosesser, blant annet ved å tilby mer skreddersydd bistand.
- Strengere inkluderingskrav for arbeidsgivere vurderes, men det er foreløpig ikke vedtatt konkrete endringer.

Ikke påbegynt:

- Vesentlige lovendringer for strengere inkluderingskrav er ikke innført. Målet om 5 % nyansettelser i staten av personer med hull i CV-en eller funksjonsnedsettelse, samt tilhørende rapporteringskrav, er fjernet.

1.3 Fleksibilitet for den enkelte arbeidstaker

YS anser fleksibilitet som arbeidstakerens frihet til å tilpasse arbeidsforhold og vilkår innenfor klare rammer, i motsetning til en ensidig arbeidsgiverstyrt fleksibilitet. Dette innebærer positiv fleksibilitet som styrker den enkelte arbeidstakers rettigheter, samtidig som den varierer mellom bransjer og skal vurderes i lys av arbeidsmiljølovens bestemmelser.

YS mener:

- Fleksible arbeidsformer – hybridarbeid og hjemmekontor må reguleres på en måte som ivaretar arbeidstakernes rettigheter og sikrer forutsigbarhet, med klare grenser for arbeidstid, tilgjengelighet og arbeidsmiljø.
- Arbeidstakere skal ha rett til å kreve fleksible løsninger, som hjemmekontor eller tilpassede arbeidstidsordninger, der det er praktisk mulig, og dette skal avtales skriftlig i samarbeid med tillitsvalgte.
- Arbeidsgivere skal ha ansvar for å tilrettelegge for fleksibilitet som støtter den enkelte arbeidstakers livssituasjon, inkludert småbarnsforeldre og ansatte med omsorgsoppgaver, uten at det går på bekostning av rettigheter eller arbeidsmiljø.

1.3.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer

- **Ap:** Vil regulere hjemmekontor med krav til arbeidsmiljø og utstyr. Støtter arbeidstakers rett til fleksible arbeidstidsordninger via tariffavtaler.
- **SV:** Støtter hjemmekontor regulert via tariffavtaler, frivillig og med klare rammer. Arbeidsgivere skal tilrettelegge for småbarnsforeldre.
- **Sp:** Foreslår incentiver for hjemmekontor i distriktene og fleksible arbeidstidsordninger via tariffavtaler for å balansere arbeid og familieliv.
- **Høyre:** Ønsker reguleringer som balanserer fleksibilitet for arbeidstakere og arbeidsgivere, inkludert støtte til hjemmekontor uten omfattende regulering. Vil forlenge prøvetiden til 12 måneder der det fremmer inkludering.
- **FrP:** Vil ha færre restriksjoner i arbeidsmiljøloven, inkludert søndagsarbeid og lengre uketimer etter avtale. Støtter hjemmekontor uten regulering.
- **Venstre:** Foreslår skatteincentiver for fjernarbeid og fleksible turnusordninger, særlig i omsorgsykker. Støtter arbeidstakers rett til hjemmekontor der mulig.
- **KrF:** Foreslår rett til redusert arbeidstid (80%) for småbarnsforeldre med kompensasjon. Støtter hjemmekontor der mulig.
- **Rødt:** Sikre ansattes rettigheter når de arbeider på hjemmekontor, og retten til å være frakoblet fra jobb. Krever sterkt oppsigelsesvern.
- **MDG:** Støtter regulert hybridarbeid og fremmer desentraliserte arbeidsplasser. Vil gi incentiver for bærekraftige arbeidsmodeller som reduserer pendling og energiforbruk.

1.3.2 Hva har regjeringen levert på fleksibilitet?

Hva ble lovet?

- Sikre arbeidstakernes rettigheter i hybridarbeid og hjemmekontor.
- Legge til rette for fleksible arbeidsformer som ivaretar arbeidstakernes behov.

Status:

Gjennomført:

- Arbeidsmiljøloven er justert for å styrke arbeidstakernes rettigheter ved hjemmekontor, blant annet med krav om skriftlige avtaler.
- Styrket fagforeningers posisjon i arbeidsmiljøloven, med mulighet for å avtale fleksible unntak.

Påbegynt:

- Det er pågående diskusjoner om ytterligere regulering av hybridarbeid, men ingen store endringer er vedtatt ennå.
- Permitteringsregelverket er under evaluering, men ingen større endringer er gjennomført.

Ikke påbegynt:

- En nasjonal strategi for fleksibilitet i arbeidslivet, som gir arbeidstakere rett til å kreve fleksible løsninger, er ikke etablert.
- Systematisk bærekraftig omstilling via trepartssamarbeidet er ikke formalisert, til tross for eksisterende tariffoppgjør og bransjeprogrammer.

1.4 Omstilling

YS mener

- Arbeidslivet må tilpasses fremtidige utfordringer, inkludert det grønne skiftet, gjennom en rettferdig omstilling som sikrer arbeidstakernes rettigheter og arbeidsplasser.
- Bærekraft skal være en bærebjelke i omstillingsprosesser, med fokus på å utvikle grønne tariffavtaler og støtte til virksomheter som omstiller seg til lavutslippsløsninger.
- Trepertssamarbeidet må brukes aktivt for å sikre at omstilling ikke fører til tap av jobber, men til nye, bærekraftige arbeidsplasser, uten at dette kun handler om kompetanseheving (som dekkes separat).
- Arbeidstakere og tillitsvalgte skal ha reell medbestemmelse i omstillingsprosesser på arbeidsplassen, inkludert ved bruk av ny teknologi og endringer i arbeidsorganisering.

1.4.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer

- **Ap:** Vil fremme grønn omstilling gjennom trepartssamarbeidet, støtte til bærekraftige arbeidsplasser, og arbeidstakernes medbestemmelse. Vurderer endringer i permitteringsregelverket for økt trygghet.
- **SV:** Foreslår statlige investeringer i grønn industri og grønne tariffavtaler. Styrker trepartssamarbeid og medbestemmelse for bærekraftige arbeidsplasser.
- **Sp:** Fremmer omstilling til sirkulær økonomi og grønne distriktsnæringer som landbruk og fornybar energi, med fokus på utslippskutt. Støtter trepartssamarbeid og medbestemmelse.

- **Høyre:** Fremmer en omstillingsplan for nærings-, klima- og velferdsomstilling gjennom trepartssamarbeid og medbestemmelse, med vekt på skatteinsentiver og markedsløsninger.
- **FrP:** Skeptiske til statlig styring av omstilling; markedet bør drive bærekraftige endringer. Foretrekker direkte og desentraliserte avtaler mellom arbeidsgivere og arbeidstakere fremfor trepartssamarbeid.
- **Venstre:** Støtter bærekraftig omstilling med skatteinsentiver for grønne bedrifter og medbestemmelse i teknologiske endringer. Trepartssamarbeid for bærekraft.
- **KrF:** Vil balansere bærekraft og jobbsikkerhet, med fokus på små og mellomstore bedrifter. Støtter trepartssamarbeid for bærekraft.
- **Rødt:** Krever statlig styring av grønn omstilling for å sikre arbeidsplasser. Støtter grønne tariffavtaler, medbestemmelse, og trepartssamarbeid.
- **MDG:** Vil fase ut olje/gass og omstille til grønne næringer med støtte til omskolering. Fremmer sirkulærøkonomi og statlige partnerskap i bærekraftige sektorer.

1.4.2 Hva har regjeringen levert på omstilling?

Hva ble lovet?

- Legge til rette for trepartssamarbeid om bærekraftig omstilling.
- Støtte virksomheter i grønn omstilling for å skape bærekraftige arbeidsplasser.

Status:

Gjennomført:

- Fortsatt støtte til grønne prosjekter, som karbonfangst og -lagring (Longship-prosjektet, igangsatt i 2020 under forrige regjering), som bidrar til industriomstilling og skaper nye arbeidsplasser i bærekraftige sektorer.
- Økte midler til Enova og Nysnø Klimainvesteringer har støttet virksomheter som omstiller seg til lavutslippsløsninger, i tråd med YS' krav om bærekraftig omstilling.
- Regjeringen har opprettet tre klimapartnerskap for henholdsvis prosessindustri, maritim næring og byggenæringen, som jobber for å få næringsliv, myndigheter og arbeidsliv til å samarbeide om en grønnere fremtid i disse sektorene.

Påbegynt:

- Dialog om bærekraft i trepartssamarbeidet er i gang, men uten formalisert strategi for grønne tariffavtaler eller bred omstilling.

Ikke påbegynt:

- Ingen nasjonal plan for å sikre arbeidstakernes medbestemmelse i alle omstillingsprosesser.

1.5. Økonomisk trygghet i dyrtid

YS mener:

- Tiltak mot høy inflasjon og økte levekostnader – Måltrettet lønnsstøtte, som engangsutbetalinger eller økte skattefradrag for lav- og mellominntektsgrupper, og strømstøtte, som subsidier til husholdninger for å redusere høye strømutfgifter, skal vurderes for å sikre arbeidstakernes økonomi i perioder med sterk prisvekst.
- Beskytte velferdsordninger – Sykelønn, pensjonsopptjening og sosiale ytelser skal sikres og styrkes for å gi økonomisk stabilitet i krevende tider.

1.5.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer

- **Ap:** Vil innføre bred strømstøtte, øke fagforeningsfradraget, og beskytte sykelønn, pensjon og sosiale ytelser.
- **SV:** Økt fagforeningsfradrag, strømprisregulering, og økte sosiale ytelser. Beskytter sykelønn og pensjon.
- **Sp:** Vil beskytte sykelønn og pensjon, øke barnetrygd, styrke bostøtte, og støtte strømstøtte for næringsliv. Foreslår distriktsrettede skatte- og avgiftsfordeler.
- **Høyre:** Vil ha lavere skatt for alle, med særlig fokus på de med lave inntekter, økt barnetrygd, fortsatt strømstøtte, og bedre fastprisavtaler på strøm. Støtter opprettholdelse av sykelønn og pensjon.
- **FrP:** Foreslår skatteutt, inkludert lavere inntektsskatt, formuesskatt og arbeidsgiveravgift, samt strømstøtte. Støtter sykelønn, pensjon, og økt minstepensjon.
- **Venstre:** Foreslår skatteinsentiver for småbedrifter for jobbstabilitet og moderat regulering av strømpriser. Støtter opprettholdelse av sykelønn og pensjon.
- **KrF:** Vil øke barnetrygd og skattelette for lavinntektsfamilier. Støtter opprettholdelse av sykelønn og pensjon, men begrenset støtte til direkte lønns- eller strømstøtte.

- **Rødt:** Krever høyere formuesskatt, lavere skatt på lavinntekt, strømprisregulering, og økte sosiale ytelser. Ønsker å beskytte sykelønn og pensjon. Vil at de med inntekt under 800 000 kroner, eller 75 prosent av befolkningen, skal betale mindre i skatt.
- **MDG:** Ønsker strømbonusordning og regulering av energipriser. Vil støtte grønn industri og fordeling gjennom miljøavgifter og lavinntektstiltak.

1.5.2 Hva har regjeringen levert på økonomisk trygghet i dyrtid?

Hva ble lovet?

- Regulere energipriser og innføre strømstøtte for å beskytte arbeidstakernes økonomi.
- Ivareta velferdsordninger som sykelønn og pensjonsopptjening.

Status:

Gjennomført:

- Innført midlertidige strømstøtteordninger (2022–2024) og brukt Statnetts inntekter til å dempe nettleie.
- Opprettholdt sykelønn og pensjonsopptjening, og styrket velferdsordninger: økt minstesatser for uføretrygd/pensjon/AAP (6.000 NOK årlig, 2024), gjeninnført feriepenger på dagpenger, innført pensjon fra første krone, styrket barnetrygd (8.500 NOK), økt bostøtte, og senket barnehage-/SFO-priser (sparing opptil 20.000 NOK årlig).

Påbegynt:

- Vurderer "Norgespris" (fast strømpris på 40 øre/kWh ekskl. mva og avgifter, planlagt oktober 2025), avhengig av Stortingsflertall.
- Diskuterer ytterligere tiltak for lavinntektsgrupper, som utvidet bostøtte, men mangler bredt gjennomslag.
- Foreslått økt fagforeningsfradrag for 2026-budsjettet, men ikke implementert.

Ikke påbegynt:

- Direkte lønnsstøtte, som engangsutbetalinger eller skattefrie tiltak for arbeidstakere, er ikke innført utover lønnsoppgjør.

2. Boligpolitikk

YS erkjenner at boligmarkedet påvirker arbeidstakernes inntekt, levekår og mobilitet.

YS mener:

- Tilgang til rimelige boliger er avgjørende for arbeidstakere, særlig i pressområder med høye boligpriser.
- Det må bygges flere boliger der arbeidsplassene er, spesielt i distriktene hvor arbeidskraftbehovet er stort, men boligtilgangen lav.
- Økonomisk trygghet gjennom jobb og rettferdig lønnsutvikling er nøkkelen til at flere arbeidstakere skal ha mulighet til å kjøpe seg bolig.

2.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer

- **Ap:** Vil styrke Husbanken med gunstige lån, redusere egenkapitalkrav, og øke bostøtte for førstegangskjøpere og lavinntektsgrupper. Foreslår flere kommunale utleieboliger, regulering av sekundærboliger, og distriktsrettede boligtiltak.
- **SV:** Vil bygge en tredje boligsektor med ikke-kommersielle utleieboliger og prisregulerte selveierboliger. Innføre en nasjonal boligplan med Husbanken som motor. Skjerpe beskatning av sekundærboliger og styrke bostøtteordningen.
- **Sp:** Vil styrke Husbanken for distriktsboliger, støtte startlån og bostøtte, og fremme nybygging i distrikter med lavt boligtilbud.
- **Høyre:** Prioriterer markedsstyrt boligpolitikk med forenklede byggesaksprosesser, lavere skatter på boliginvesteringer, og styrket BSU-ordning. Støtter private aktører for å bygge flere boliger i pressområder.
- **FrP:** Foreslår markedsstyrt boligpolitikk uten statlig regulering, med lavere skatter, forenklede byggesaksprosesser og innføre en «regelstopp» frem til 2030, samt tilrettelegging for tomteområder. Mot offentlige boligprosjekter og omfattende energi-/klimakrav.
- **Venstre:** Kombinerer offentlige og private tiltak, med insentiver for førstegangskjøpere via fleksible boliglånsregler. Støtter kommunale utleieboliger og klimakrav til nybygg i pressområder.
- **KrF:** Vil øke støtteordninger for førstegangskjøpere og småbarnsfamilier, styrke Husbanken, og forbedre bostøtteordningen, særlig i distrikter med svak boligbygging.

- **Rødt:** Foreslår offentlige boligprosjekter for ikke-kommersielle utleieboliger, sterk kontroll over leiepriser, og økt beskatning av sekundærboliger. Ønsker å styrke Husbanken for førstegangskjøpere.
- **MDG** ønsker å bygge flere ikke-kommersielle boliger i byer og samtidig innføre klimakrav til nybygg.

2.2 Hva har regjeringen levert på boligpolitikk?

Hva ble lovet?

- Øke Husbankens utlånsrammer og forbedre førstegangskjøperordninger.
- Regulere boligmarkedet for å hindre spekulasjon, inkludert vurdering av tiltak mot sekundærboliger og kortsiktig utleie som presser prisene opp.
- Øke byggingen av ikke-kommersielle utleieboliger, særlig for unge, lavinntektsgrupper og vanskeligstilte på boligmarkedet.
- Gjøre det lettere for unge å komme inn på boligmarkedet, blant annet gjennom lavere egenkapitalkrav, bedre tilpassede låneordninger og mulige skatteinsentiver for førstegangskjøpere.

Status:

Gjennomført:

- Betydelig økt Husbankens lånerammer med 13 mrd. NOK, inkludert startlån for førstegangskjøpere og støtte til studentboliger (3.050 boliger i 2025).
- Redusert egenkapitalkrav fra 15 % til 10 % for førstegangskjøpere.
- Styrket bostøtte med økte takster (4.000 NOK årlig), forenklede søknadsregler og tillegg for oppvarming (7.000 NOK).
- Forenklet plan- og byggesaksprosesser for å øke boligbygging.

Påbegynt:

- Vurderer kommunale boligtiltak og offentlig-private partnerskap for rimelige boliger, men antall ikke-kommersielle utleieboliger er fortsatt lavt.
- Gjennomgang av tiltak mot boligspekulasjon, inkludert skatt på sekundærboliger, men ingen vedtak.
- Lokale reguleringer av kortsiktig utleie (f.eks. Airbnb) i gang, men ingen nasjonal politikk.
- Arbeid med boligkjøpsmodeller og endringer i eierseksjonsloven for å hindre hyblifisering.

Ikke påbegynt:

- Omfattende nasjonale tiltak mot spekulativ bolighandel, som strengere skatt på sekundærboliger.
- Vesentlig økning i ikke-kommersielle utleieboliger utover eksisterende prosjekter.

3. Samfunnssikkerhet og beredskap

YS' medlemmer spiller en sentral rolle i Norges totale beredskap, fra politi og forsvar til helsevesen og transport. En robust og helhetlig beredskap er avgjørende for å beskytte innbyggere og kritisk infrastruktur mot naturkatastrofer, organisert kriminalitet, pandemier og hybride sikkerhetstrusler.

YS mener:

- **Nasjonal langtidsplan:** En helhetlig plan for sivil beredskap må utarbeides, med flerårige strategier for å møte sammensatte trusler som ekstremvær, cyberangrep, og geopolitiske kriser.
- **Lokal beredskap:** Kommuner og regionale aktører må styrkes med ressurser og lokalkunnskap for rask og effektiv krisehåndtering.
- **Tverretattlig samarbeid og frivillighet:** Hyppige øvelser mellom nødetater, næringsliv, og frivillige organisasjoner må prioriteres for å sikre samhandling og mobilisere alle ressurser i kriser.
- **Yrkesskadeordning:** Alle som øver på farlige situasjoner, som forsvar, politi, og brann, skal dekkes av en robust yrkesskadeordning for å styrke øvelseskulturen.
- **Næringsliv og infrastruktur:** Næringslivet må integreres som en beredskapsressurs via nasjonale og lokale råd. Transport, energi, og vannforsyning må sikres, med robuste veier, jernbane, havner, og fornybar kraft.
- **Digital sikkerhet:** Cybersikkerhet må styrkes gjennom opplæring fra skole til arbeidsliv og flere IKT-studieplasser for å beskytte kritisk infrastruktur.
- **Internasjonalt samarbeid:** Norge må styrke beredskapssamarbeidet med Norden, EU og NATO, og for å sikre tilgang til ressurser som mat og legemidler.

3.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer

- **Ap:** Støtter nasjonal beredskapsplan, styrket kommunal beredskap, tverretatlige øvelser, og utvidelse av yrkesskadeordninger til flere grupper, inkludert bedre ytelser for nødetater. Foreslår offentlige investeringer i infrastruktur og økte IKT-studieplasser. Ønsker styrket samarbeid med NATO, EU, og Norden.
- **SV:** Fremmer sivil beredskap med nasjonal langtidsplan og desentralisert politi for lokal beredskap. Støtter tverretatlige øvelser, utvidelse av yrkesskadeordninger for nødetater inkludert psykiske skader, og cybersikkerhet med opplæring. Fremmer samarbeid med Norden og EU, men kritiske til militær opprustning.
- **Sp:** Støtter nasjonal langtidsplan for sivil beredskap, lokal beredskap i distriktskommuner, og tverretatlige øvelser. Vil utvide yrkesskadeordninger, styrke cybersikkerhet, og samarbeide med Norden.
- **Høyre:** Vil ha en langtidsplan for sivil beredskap, sikre tilstrekkelig personell/materiell i politi og beredskap, og tydeliggjøre næringslivets rolle i kriser. Støtter styrket cybersikkerhet, flere IKT-studieplasser, begrensning av kontrakter til ikke-allierte land, og samarbeid med NATO, EU, og Norden.
- **FrP:** Prioriterer terror- og kriminalitetsberedskap med økt politibevæpning og lokal beredskap via kommuner. Støtter utvidelse av yrkesskadeordninger for nødetater, private aktører i infrastruktur, og nasjonal cybersikkerhet. Vektlegger nasjonal kontroll med begrenset nordisk samarbeid.
- **Venstre:** Støtter nasjonal sikkerhetsstrategi, lokal beredskap, tverretatlige øvelser, and utvidelse av yrkesskadeordninger for nødetater inkludert psykiske skader. Sikrer infrastruktur via offentlige og private tiltak. Øker IKT-studieplasser og ønsker styrket samarbeid med NATO, EU, og Norden.
- **KrF:** Fremmer nasjonal langtidsplan, styrket kommunal beredskap, tverretatlige øvelser, and utvidelse av yrkesskadeordninger for nødetater. Sikrer infrastruktur via offentlige investeringer. Fokus på styrket cybersikkerhet og samarbeid med Norden og EU.
- **Rødt:** Foreslår nasjonal plan for sivil beredskap, desentralisert lokal beredskap, tverretatlige øvelser, and utvidelse av yrkesskadeordninger til alle nødetater inkludert psykiske skader. Krever offentlig kontroll over infrastruktur og styrker cybersikkerhet. Fremmer samarbeid med Norden, men skeptiske til NATO.
- **MDG:** Vil styrke totalberedskap med trusselvurderinger, klimatilpasningsplaner og støtte til frivillige. Ønsker nasjonalt eierskap til

infrastruktur og beredskapslagre for mat/medisiner.

3.2 Hva har regjeringen levert på samfunnssikkerhet- og beredskap?

Hva ble lovet?

- Styrke totalberedskapen ved bedre koordinering mellom forsvar, politi, helsevesen og sivilsamfunnet.
- Øke helseberedskapen og sivilforsvaret, herunder utvidelse av kriselagre og bedre tilgang på utstyr og personell.
- Forbedre digital sikkerhet og cybersikkerhet for å beskytte kritisk infrastruktur.
- Satse mer på klimatilpasning som en del av beredskapspolitikken.
- Bedre samordning mellom offentlige og private aktører i beredskapshåndtering.

Status:

Gjennomført:

- Økt forsvarsbudsjettet med over 90 % siden 2021, nådd NATOs 2 %-mål, og vedtatt Langtidsplanen for forsvaret.
- Innført Norges første nasjonale sikkerhetsstrategi for å møte kriser som krig og sabotasje.
- Styrket cybersikkerhet via økte midler til NSM, nytt nødnett og kompetanseheving.
- Gjennomført tverrsektorielle øvelser (f.eks. Øvelse Nord) for samordning mellom forsvar, helse, politi og frivillige.
- Styrket totalberedskap via Totalberedskapsmeldingen (2023) og finansiering til statsforvaltere/Finnmark-pilot.

Påbegynt:

- Oppbygd helseberedskapslagre, men kapasitet og lagerstyring har fortsatt utfordringer.
- Nasjonal sivilforsvarsplan er under utvikling.
- Økt Sivilforsvarets bevilgninger, men ressursene er utilstrekkelige for større kriser.
- Påbegynt klimatilpasning via lokale tiltak mot flom/skred, men nasjonal strategi mangler.
- Evaluert samordning mellom offentlige/private aktører, med forslag til rådsstruktur, men uten strukturelle endringer.

Ikke påbegynt:

- Lokal beredskap i distriktene er ikke vesentlig styrket.
- Klimatilpasning er ikke fullt integrert i beredskapsstrategien.

4. Kompetanseutvikling og livslang læring

Alle skal ha rett og mulighet til å utvikle sin kompetanse gjennom hele yrkeslivet. YS mener at livslang læring er avgjørende for arbeidstakers trygghet, verdiskaping i samfunnet og arbeidslivets omstillingsevne. Tilgang til kompetanseutvikling må sikres gjennom en helhetlig nasjonal strategi, tett samarbeid mellom partene i arbeidslivet og gode finansieringsordninger.

YS mener:

- **Sterkere satsing på etter- og videreutdanning** – gode finansieringsordninger er nødvendig, inkludert et mulig nasjonalt kompetansefond for arbeidstakere.
- **Realkompetanse** må vurderes og dokumenteres for å sikre verdien av læring i arbeidslivet.
- **Økt satsing på yrkesfag** – bedre finansiering av lærlingeordninger.
- **Bedre tilrettelegging for voksenopplæring** – fleksible tilbud for arbeidstakere.
- Regjeringen må sikre en **nasjonal strategi for kompetanseutvikling**.

4.1 Hvordan partienes politikk forholder seg til YS' prioriteringer

- **Ap:** Støtter nasjonal kompetansereform innen 2026, kompetansefond, dokumentasjon av realkompetanse, styrking av lærlingeordninger og bransjeprogrammer, fleksible digitale tilbud, og trepartssamarbeid. Prioriterer lavt kvalifiserte og vurderer Lånekassen for livslang læring.
- **SV:** Vil ha nasjonal strategi innen 2026, offentlig finansiering via Lånekassen, dokumentasjon av realkompetanse, styrking av yrkesfag, fleksible digitale tilbud, og trepartssamarbeid. Prioriterer lavt kvalifiserte.
- **Sp:** Støtter nasjonal strategi for desentralisert og fleksibel utdanning, styrking av yrkesfag, lærlingeordninger, voksenopplæring, og dokumentasjon av realkompetanse. Fremmer trepartssamarbeid og tilbud til arbeidsledige.

- **Høyre:** Fremmer kompetansereformen "Lære hele livet" med fleksible, desentraliserte, digitale videreutdanningstilbud og bransjeprogrammer. Vil styrke yrkesfag, realkompetanse, trepartssamarbeid, arbeidsgiveransvar, og skatteinsentiver fremfor Lånekassen.
- **FrP:** Mener arbeidsgivere og enkeltpersoner har ansvar for kompetanseutvikling. Støtter yrkesfag, lærlingeordninger og bransjeprogrammer (vil videreutvikle bransjeprogramordningene og styrke fagskolene ved å tilbakeføre ansvaret og finansieringen til staten), men foretrekker markedsbaserte løsninger fremfor nasjonal strategi. Mener realkompetanse skal være en rettighet.
- **Venstre:** Støtter nasjonal strategi, finansiering via skatteinsentiver og BIO-ordningen, dokumentasjon av realkompetanse, styrking av yrkesfag, fleksible digitale tilbud, og trepartssamarbeid. Prioriterer lavt kvalifiserte.
- **KrF:** Vil ha nasjonal strategi, finansiering via BIO-ordningen, dokumentasjon av realkompetanse, styrking av yrkesfag, fleksible tilbud, og trepartssamarbeid. Prioriterer lavt kvalifiserte.
- **Rødt:** Foreslår nasjonal strategi, offentlig finansiering via Lånekassen, dokumentasjon av realkompetanse, styrking av yrkesfag, fleksible digitale tilbud, og trepartssamarbeid. Prioriterer lavt kvalifiserte.
- **MDG:** Vil satse på yrkesfag og fleksibel videreutdanning for grønne næringer. Fremmer desentraliserte utdanningstilbud og forskning på klimatilpasning for å styrke omstillingsevne.

4.2 Hva har regjeringen levert på kompetanseutvikling?

Hva ble lovet?

- Utarbeide en kompetansereform for livslang læring.
- Forsterke trepartssamarbeidet om kompetanseutvikling.
- Øke satsingen på fleksible etter- og videreutdanningstilbud.
- Vurdere et nasjonalt kompetansefond.

Status:

Gjennomført:

- Økt finansiering av fleksible videreutdanningstilbud i høyere utdanning, inkludert kortere kurs og digitale løsninger, er iverksatt siden 2023.
- Styrket yrkesfag via økte midler til lærlingeordninger, fagskoler, utstyr og bransjeprogrammer (61 mill. NOK til fire bransjer).

Påbegynt:

- Kompetansereformutvalget (NOU 2025:1) har levert forslag til en langtidsplan for livslang læring, og regjeringen har startet konsultasjoner med partene, men konkrete tiltak er ikke vedtatt.
- Trepartssamarbeidet om kompetansepolitikk er styrket gjennom dialog og pilotprosjekter, men en helhetlig reform mangler fortsatt.
- Fleksible voksenopplæringstilbud, som modulbaserte programmer, er under utprøving i enkelte regioner, men ikke nasjonalt utrullet.
- Vurderer kompetanselån som alternativ til nasjonalt kompetansefond.

Ikke påbegynt:

- Et nasjonalt kompetansefond er ikke etablert, til tross for støtte i YS' og Ap's programmer, og finansieringsmodellen er fortsatt uavklart.
- En fullstendig nasjonal strategi for kompetanseutvikling, med klare mål og tidsrammer, er ikke vedtatt, selv om grunnlaget er under arbeid.